http://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection
Jeff and Toby Herr Collection
09/11/2004

PETKEVIČIUS, Vytautas
Lietuvos Dokumentacijos Projektas
Lietuviškai
RG-50.473*0104

Kasetė 1 iš 1-os

Šiame pokalbį Vytautas Petkevičius, rašytojas kuris buvo vaikas Kaune per vokiečių okupacija Lietuvos per Antrą Pasaulinį Karą, pasakoja savo prisiminimus smurto prieš žydus. Jisai tiksliai prisimena kaip matė Lietūkio Garažo skerdynes. Jisai taip pat pasakoja kaip matė iš arti kolona žydų einančia į Penktą Fortą ir taip pat kitas kolonas einančias į Devintą Fortą kur žydai buvo sušaudyti. Jisai prisimena kaip Naziai pastatydavo traktorius lauke Fortų kad pakavoti šaudymo garsus, ir smulkmeniškai apibūdina kaip jie degino žydų lavonus gale karo kai ruošėsi pasitraukt iš Lietuvos. Petkevičius taip pat pasakoja kaip jo šeima trumpam slapstė dvi žydes mergaites. Jisai pateikia informacijos apie vietinius baltariščius, jų apranga ir sargybą aplinkui Fortus ir getą. Jisai aiškina apie Vilijampolės geto įsteigimą ir ligoninės gaisrą. Petkevičius dažnai pasipiktina kad įstatymas buvo priimtas po Lietūkio Garažo epizodo kuris uždraudė žydų kankinimus ir skerdynes viešoje vietoje. Priedo, jisai diskutuoja pavadinimus tų kurie padėjo Naziam ir apibūdina Naziu propogandos plakatus ir iškabas.

[00:] 00:38:13 – [00:] 10:23:22

Jisai prisistato save kaip rašytojas gimes Kaune 1930-ais metais; išaiškina kur ėjo į mokyklą Kaune prieš karą; mini kad jo gimnazija buvo šalia Lietūkio Garažo; išpasakoja kur gyveno Kauno apylinkėse—Šančiuose, Fredoje ir Birutės kaime; kalba apie žydų skaičių Kaune, kad jiam kaip vaikui pasirodė kad mieste buvo daugiau lietuvių, bet kad Šančiuose gyveno ir lenkai, rusai, lietuviai, žydai ir vokiečiai; išvardina kiek vienos tautybės specialybes; pasakoja kaip mokykla buvo netoli Lietūkio Garažų ir kaip jisai matė skerdynes žydų moterų ir vyrų tenais karo pradžioj; pasakojo kaip jisai liūdijo Lietūkio Garažo skerdynes kartu su draugu **Ričardu Pukuliu [Pokuliu]**, keno tėvas dirbo Garažuose, pakeliui pirkti duonos; mini kad matė daug baltaraiščių pakeliui ir kad Klimaičių partizanai užėmė administracinius pastatus Garažo; pasakoja kaip žydai buvo lengvai sugaudomi primušimui nes jiems buvo uždrausta šaligatviais vaikščioti; mini kokius ginklus baltaraiščiai naudojo primušti žydus; diskutuoja kiek laiko skerdynės tesėsi ir pasakoja kaip jo mokytojas ji nutempė nuo vietos ankstyvoj popietei; diskutuoja kaip mušikai buvo apsirenge; apibūdina lavonus kuriuos jisai matė ant žemės ir kaiip jų krauja buvo nuplaunamas su vandens štangom; diskutuoja jo šoko būsena, ypač kadangi jisai buvo vaikas; pasakoja kodėl visi žinojo kad čia žydai buvo mušami kadangi jų išvaizda skirėsi, kadangi kai kurie nešiojo geltonas žvaigžges, ir kadangi visi vietiniai pažinojo kas buvo žydas; komentuoja apie knygą kurią Žydų muziejus išleido kuri nagrinėja įstatyma priimta kad negalima žydus žudyti viešioj vietoj, bet reikėjo kur nors kitur juos skersti.

[00:] 10:23:23 – [00:] 20:15:20

This is a verbatim transcript of spoken word. It is not the primary source, and it has not been checked for spelling or accuracy.

http://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

Jisai diskutuoja kodėl žmonės nedryso žiurėti į skerdynes Garažuose; pripažysta kad keleta žmonių žiopsojo, bet kad nebuvo minios; apibūdina Garažų pastata—kad turėjo keturius įeimus ir kad vienas buvo įrengtas mašinas plauti žiemos metu; komentuoja apie melus ir gandus kad NKVD naudojo tą vietą kankinti žmones; aiškina kaip jisai dažnai eidavo į Garažus nes jo draugo tėvas juos iš ten parveždavo namo po mokyklos; išaiškina kodėl jisai ir jo draugas ėjo būtent tenais pirkti duonos; apibūdina žydų parduotuvių išvaizdą ir kaip karo pradžioj jos buvo išvogtos ir išdaužytos; diskutuoja kaip parduotuvės tapo valstybinės; išiškina kaip parduotuvė vis būdavo pirmam aukšte, o žydas savininkas gyvendavo antram; apibūdina kaip matė koloną žydų vedama sušaudymui Penktam Forte, atkreipiant dėmesį kad visi žydai nešiojo kostiumus; mini kaip vokiečiai besitraukdami gale karo sudegino visus lavonus; pasakoja kaip jisai atpažino žydus kolonoje ir net tiksliai prisimena pokalbį su vienu draugu praėidamas pro šalį; apibūdina kaip jisai girdėjo šūvius budamas Fredoj ir kad jo tėvas paaiškino kad žydai buvo šaudomi; mini kaip traktoriai be duslintuvų buvo naudojiami pakavoti šautuvų garsą; mini kad jisai ejo į mokyklą Senavoje kuri buvo tarp Tręčio ir Ketvirto Forto; pasakoja kaip visi žinojo kad žydus šaudė; diskutuoja kokius ginklus naudojo besaugojant kolona ir pačiam šaudymui; prisimena jo žydo draugo vardas buvo **Grudzkis [Grudskis]** ir kad jo tėvas buvo siuvėjes; trumpam diskutuoja kaip jisai nuėjo apžiurėti sušaudymo vietą po šaudynių atkreipiant dėmesį į didelius kauburus virš trenčės; mini kad pirmi šaudymai įvyko savaitę po Lietūkio Garažo skerdynių.

[00:] 20:15:21 – [00:] 29:13:17

Apibūdina kaip jisai dažnai eidavo prie Vilijampolės geto; apibūdina geto vietovę; apibūdina sargybą aplink getą ir mini gandus kad tvoros buvo elektrinės; prisimena kaip viena grupė žydų turėjo dirbti fabrike kersdami medį generatoriams ir laiks nuo laiko bandė gauti maisto; mini kad po geto ligoninės sudegimo ir šaudymams prasidėjus, žydai nebedirbo; diskutuoja geto ligoninės gaisrą kuris įvyko maždaug metais po geto įsteigimo; mini kad jo mama matė gaisra ir jiam apie jį papasakojo; pasakoja apie vieną įvykį kada jo mama netyčia papuolė į žydų koloną bet buvo paleista kada baltaraiščiai matė kryžiu ant grandinėlės; komentuoja apie žvėrišką elgesį baltaraiščių; mini pažystamų baltaraiščių vardus: Zigmas ir Aloizas Juodis, Zablonskis, Aukštikalnis ir **Erštikaitis [Raštikaitis]**; aiškina kaip baltaraiščiai darydavo namų kratas ieškodami ginklų kuriuos pardavė pinigui pirkti alkoholį; mini kad Zigmas Juodis buvo aktyvus patriotas, o visi kit niekam tike; mini kad nebuvo nei vieno baltaraiščio iš jo gimnazijos; prisimena dar vieną vardą- Liuminai; mini kad jis kartu mokėsi su žydais; mini varda vieno žydo kritiko, Grigoraitis, kuris buvo slapstomas vaikas; prisimena kaip jo šeimai teko slapstyti žydo vaikus kada dakataras Feleris atnešė jiems iš geto jo dvi dukras kuprinėjė; pasakoja kaip jo šėima jias slapstė iki kol išsigando, tada peroksidu nudažė jų plaukus ir išvėžė jias pas dėdę į kaimą kur jos išliko gyvos; aiškina kaip žydai eidavo priešais jų šeimos namą pakeliui iš geto į **Renkelio** dvarą kur jie buvo priversti dirbti, ir kad tuo momentu daktaras atnešė jiems jo dukras; paaiškina kad jo mama priėmė daktaro dukras kadangi jisai ankščiau išgelbėjo jos sunaus gyvybę.

[00:] 29:13:18 – [00:] 38:39:13

Jisai diskutuoja žmonių bendrą supratimą kad jeigu matė du traktorius be duslintuvų pastatytus palei plentą prie Devinto Forto, tai reiškė kad žydai buvo šaudomi; apibūdina dydį žydų kolonų kurios buvo vežiamos į Devinta Fortą sušaudymui; mini apsaugą aplinkui koloną atkreipiant dėmesį į tai kad jie buvo vedami arba anksti ryte arba nakties metu; aiškina kad žydai kurie buvo

This is a verbatim transcript of spoken word. It is not the primary source, and it has not been checked for spelling or accuracy.

http://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

atvežti vežimuose į Fortą turbūt nebuvo vietiniai o iš Vengrijos arba Austrijos; mini kaip žmonės įrašydavo į Devinto Forto sienas iš kur jie kile ir kad jis mate šitus įrašus kai rengė muziejų; mini kokius daiktus žydai nešėsi kai jie buvo varomi; tiksliai apibūdina jo prisiminimą žydų kolonos atkreipiant dėmesį į žydų kūnus, tylumą, nuotaika, ir pusiau-mirusia išvaizdą; apibūdina sargų aprangą, kad jie nešiojo ir vokiškas ir lietuviškas uniformas; diskutuoja kaip vokiečių sargai mėgo naudoti šunis; kalba apie sargybą aplinkui Devintą Fortą kuria jisai matė kai jisai eidavo pro šalį pirkti dalių iš fabrikų ir parduotuvių už Forto; prisimena kad matė du traktorius prie Devinto Forto ir vieną traktorių prie Penkto Forto; apibūdina kaip matė žydus varomus pro vartus į Devintą Fortą atkreipiant dėmesį kad atrodė kad žmonės dingo tiesiai į žeme kai ėjo žemyn į Forto tunelius; apibūdina Fortų planus kuriuos jis pažinojo nes žaizdavo Trečiam ir Ketvirtam Forte karo metu; apibūdina kaip matė dūmus kylant iš Devinto ir Penkto Forto daugelį savaičių kada vokiečiai ruošėsi trauktis 1944-ais metais; mini Vabalo filmą apie žydų deginimus; apibūdina dydį ir kvapą šių laužų; paaiškina kodėl jisai kaip vaikas nekreipė dėmesio į datas.

[00:] 38:39:14 – [00:] 43:46:12

Jisai dėjuoja apie leidimus Žydų Centro kurie pristato Landsbergį (turbūt Vytautą Landsbergį-Žemkalnį) kaip žydų gelbėtoja kada iš tikrūjų jisai pritarė įstatymui kuris neleido kankinti žydus viešoje vietoje, ir kad jisai net padėjo kabinti propogandinius plakatus kurie skatino nušauti žydus; komentuoja apie Lietuvos gėda kad sudalyvavo Holokoste ir spėlioje kad žydai buvo vežami tik į Lietuvo o ne į Latvija ar Estija nes vietinė bendruominė jau buvo nusiteikus pritarti Naziu požiuriui; mini Trečią batalioną ir **Impolevičių [Impulevičių]**; tiksliai apibūdina propogandinius plakatus kuriuos jisai matė, ypač Bobelio plakatus kurie išvardino visus žydų sudrausminimus ir buvo iškabinti aplink miestą; diskutuoja įvairias medžiagas kurias naudojo pagaminti plakatus ir kur jie tada buvo iškabinti mieste; komentuoja apie tris Kauno geto įsteigėjus - Burgomeistras, vidaus ministras vardu Šlepetys ir Landsbergis; aiškina kaip Landsbergis neleido įsteigti getą Lukšio gatvėjė nes buvo dalis senamiesčio ir vietoj to įsteigė Vilijampolėje.

[00:] 43:46:13 – [00:] 52:24:10

Jisai prisimena didelę iškabą kuria matė prie vieškelio besileidžiant į Jurbarką iš Kauno kuris skelbė: “Laisvi nuo Žydų”; komentuoja kaip Jurbarkas sugebėjo nužudyti visus savo žydus, miniant skulptorių Grybą; mini plakatą kurį matė Jaltojė; aiškina kad tie kurie padėjo Vokiečiams save vadino “partizanais” bet kad visi kiti juos vadino “baltaraiščiais” ir kad vėliau juos net vadino “žydšaudžiais”; diskutuoja žodį “žydšaudis” ir kaip jisai atsirado; pasakoja apie deginimus žydų lavonų gale karo, ir kad jisai pats nematė laužus Devintam Forte, bet kad Penktam ir Ketvirtam Forte viskas buvo matoma per vielines tvoras; mini kad ir prie Lietūkio Garažų tvoros buvo vielinės *[rankom rodo kaip tvoros buvo sustatytos]*; nusprendžia kad jisai turbūt buvo pusės kilometro atstumo nuo Devinto Forto kada matė dūmus kai degino lavonus; gryžta prie Lietūkio Garažo epizodo apibūdinant riksmus ir keiksmus kuriuos jisai girdėjo iš mušėju ir žydų; pakartoja kad jis buvo sustinges šoko būsenoj; kalba apie epizodus kada matė žydų lavonus atskirai ant gatvių Šančiuose ir prie armijos barakų; išaiškina kad betkas kuris turėjo šautuvą turėjo teisia jį naudoti nužudyti žydą; apibūdina dienas pačio karo pradžioje kada Kauno piliečiai laisvai žudė žydus ir išdraskė jų parduotuves iki kol systema buvo įvesta kai

This is a verbatim transcript of spoken word. It is not the primary source, and it has not been checked for spelling or accuracy.

http://collections.ushmm.org
Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

vokiečiai perėmė; prisimena Bobelio įstatymą kuris įsakinėjo kad kiek viena įmonė turi turėti savo grupę partizanų išsaugoti turtus, bet čia jau buvo po to kai visi žydai buvo sušaudyti.

-- 0 --

This is a verbatim transcript of spoken word. It is not the primary source, and it has not been checked for spelling or accuracy.